

Template for Road Map for Class - 8th

1. Objectives –

रुिनिक जीवन में हिंदी में बोलने समझने के साथ-साथ लिखने की क्षमता का विकास करना ।
के किशोर साहित्य, अखबार व पत्रिकाओं को पढ़कर समझ पाना और उनका आनंद उठाने की क्षमता का विकास करना।
प्रारिक विषयो और संदर्भों में बातचीत में भाग ले पाने की क्षमता का विकास करना।
के जरिए अपने अनुभव संसार को लिखकर सहज अभिव्यक्ति कर पाने में सक्षम बनाना ।
के विभिन्न माध्यमों में प्रयुक्त हिंदी के विभिन्न रूपों को समझने की योग्यता का विकास करना।
में बहुभाषिक ,बहु सांस्कृतिक संदर्भों के प्रति संवेदनशील सकारात्मक सोच बनाना ।
मातृभाषा और परिवेश गत भाषा को साथ रखकर हिंदी की रचनाओं की समझ बनाना।
और वाचन की योग्यताएं।
के साथ बोली जाती हुई हिंदी को अर्थबोध के साथ समझना।
शब्दों का ठीक उच्चारण करना और हिंदी के स्वाभाविक अनुतान का प्रयोग करना।
न्य विषय पर बातचीत करना और परिचर्चा में भाग लेना।
कविताओं को उचित लय, आरोह -अवरोह और भाव के साथ पढ़ना।
भाषा के प्रति रुचि जागृत करना।
रण का समुचित ज्ञान एवं व्याकरण भाषा का प्रयोग करने की क्षमता का विकास करना ।
भंडार में वृद्धि करना ।
ाय की प्रवृत्ति का विकास करना।
क लेखन हेतु प्रेरित करना ।
वस्तु से संबंधित विचारों की सहज अभिव्यक्ति एवं उनके व्यवहारिक प्रयोग की क्षमता का विकास करना।

2. Month wise division of syllabus

Lesson No./Topic	Content of the lesson	Month
ज्ञान सागर पाठ 1 (कविता)	ज्ञान सागर 1. हम पंछी उन्मुक्त गगन के	मार्च

पाठ 2 (कहानी)	2.असल धन	मार्च
पाठ 3 (निबन्ध)	3.अच्छे पडोसी के गुण	मार्च
अभ्यास सागर	अभ्यास सागर	मार्च
पाठ 1	1. अनुस्वार, अनुनासिक, नुक्ता 'र'के रूप , अपठित काव्यांश	मार्च
पाठ 2	2. तत्सम तद्भव, विरामचिह्न,अपठित गद्यांश।	मार्च
पाठ 3	3.उपसर्ग ,प्रत्यय	मार्च
ज्ञान सागर	ज्ञान सागर	
पाठ 4 (कविता)	पाठ 4 दोपहरी	अप्रैल
पाठ 5 (कहानी)	पाठ 5 आकाश को 7 सीढ़ियां (केवल पढ़ने के लिए)	अप्रैल
पाठ 6 (संस्मरण)	पाठ 6 आश्रम के अतिथि और संस्मरण	अप्रैल
अभ्यास सागर	अभ्यास सागर	
पाठ 4	पाठ 4 दोपहरी -अलंकार अनुप्रास ,उपमा ,रूपक ,मानवीकरण अपठित काव्यांश।	अप्रैल
पाठ 5	पाठ 5 आकाश को 7 सीढ़ियां -- कहानी लेखन	अप्रैल
पाठ 6	पाठ -6 आश्रम के अतिथि और संस्मरण --भाववाचक संज्ञा अपठित गद्यांश।	मई
ज्ञान सागर		
पाठ 7 (जीवनी)	पाठ 7 अन्याय के खिलाफ लड़ाई	
पाठ 8। (पद्य)	पाठ 8 दोहे पद्य	
अभ्यास सागर	अभ्यास सागर	मई
पाठ 7	पाठ 7 अन्याय के खिलाफ लड़ाई वाक्यांशों के लिए एक	मई
पाठ 8	शब्द, वाक्य शुद्धिकरण।	मई

ज्ञान सागर पाठ 9 (व्यंग्य) पाठ 10 (निबन्ध)	पाठ 8 दोहे अलंकार- उत्प्रेक्षा, श्लेष ,यमक ,अतिशयोक्ति, अपठित काव्यांश। पाठ 9 जब भोलाराम ने पंप लगाया ।	जुलाई जुलाई
अभ्यास सागर पाठ 9 पाठ 10	पाठ 10 बातचीत की कला । अभ्यास सागर पाठ 9 जब भोलाराम ने पंप लगाया विशेषण, प्रविशेषण ,अपठित गद्यांश ।	जुलाई जुलाई
ज्ञान सागर पाठ 11 जीवनी पाठ 12 डायरी पाठ 13 पद्य अभ्यास सागर पाठ 11 (जीवनी) पाठ 12। (डायरी)	पाठ 10 बातचीत की कला संधि ,स्वर संधि। ज्ञान सागर पाठ 11 सितारों से आगे पाठ 12 पौधे के पंख पाठ 13 सूर और तुलसी के पद अभ्यास सागर	अगस्त अगस्त अगस्त अगस्त
पाठ 13 (पद्य) ज्ञान सागर पाठ 14 (एकाकी) पाठ 15 (कहानी) पाठ 16 (कविता) केवल पढ़ने के लिए पाठ 17 (रेखाचित्र संस्मरण) अभ्यास सागर पाठ 14	पाठ 11 समास तत्पुरुष, द्विगु ,द्वंद पाठ 12 पौधे के पंख निपात अपठित गद्यांश पाठ 13 सूर और तुलसी के पद अलंकार पुनरावृति ज्ञान सागर पाठ 14 बहू की विदा पाठ 15 कामचोर पाठ 16 तिनका कविता (केवल पढ़ने के लिए) पाठ 17 सोना अभ्यास सागर	अगस्त सितम्बर सितम्बर सितम्बर सितम्बर अक्टूबर अक्टूबर अक्टूबर अक्टूबर

पाठ 15	पाठ 14 रचना के आधार पर वाक्य भेद	अक्तूबर
पाठ 16	पाठ 15 समास कर्मधारय, अव्ययीभाव, बहुव्रीहि	नवम्बर
पाठ 17 ज्ञान सागर	पाठ 16 एक तिनका डायरी लेखन	नवम्बर
पाठ 18(कविता)	पाठ 17 सोना व्यंजन संधि	नवम्बर
पाठ 19। (पत्र)	ज्ञान सागर	नवम्बर
पाठ 20 (निबन्ध)	पाठ 18 दुख में हार ना मानो	नवम्बर
अभ्यास सागर	पाठ 19 जीवन का सच	नवम्बर
पाठ 18	पाठ 20 ईर्ष्या तू न गई मेरे मन से	
पाठ 19	अभ्यास सागर	
पाठ 20	पाठ 18 अलंकार ,अपठित काव्यांश पाठ 19 व्यंजन संधि अपठित गद्यांश	
	पाठ 20 अर्थ के आधार पर वाक्य भेद	

--	--	--

3. (a) Chapter wise Activities(miscellaneous activities other than the three enrichment activities to be taken up during the teaching learning process): Give Details in *brief* as per the headings below:

Name of the activity	Learning Objectives	Learning outcomes	Mode (Individual /pair/group)	Methodology /Procedure	Skills developed
पाठ 1 हम पंछी उन्मुक्त गगन के (कविता पाठ) पाठ 2 असल धन (कहानी लेखन)	<ul style="list-style-type: none"> कविता के भावार्थ को समझेंगे विषय की पूर्ण जानकारी। कहानी की शिक्षा को समझेंगे। ज्ञान में वृद्धि। 	<p>कविता की लय और ध्वनि से परिचित होंगे।</p> <p>कहानी की रोचकता का आनंद लेंगे।</p> <p>उच्चारण संबंधी त्रुटियों को जानकर उन्हें दूर करने के लिए प्रेरित किया जाएगा</p>	व्यक्तिगत	<p>1 विद्यार्थी कविता याद करेंगे और A4 साइज शीट पर कविता लिखेंगे और कक्षा में सुनाएं। (Art Integrated)</p> <p>2 असल धन पाठ एक कहानी पर आधारित है। विद्यार्थी कहानी की रोचकता का आनंद तो लेंगे और दिए गए विषय पर कहानी लिखेंगे। (Experiential learning)</p>	<ul style="list-style-type: none"> वाचन कौशल वाचन में शुद्धता। उच्चारण की शुद्धता और स्वर की स्पष्टता।
पाठ 3 अच्छे पड़ोसी के गुण किन्ही (दो पड़ोसियों के मध्य संवाद)	<ul style="list-style-type: none"> पड़ोसियों के प्रति स्नेह के भाव रखेंगे भाषा का विकास। 	<p>भाषा की प्रभावशीलता और क्रमबद्धता। उच्चारण की शुद्धता और स्वर की स्पष्टता होना</p>	समूह	<p>3 .विद्यार्थी दो पड़ोसियों के मध्य संवाद लेखन लिखेंगे। (Flip Classroom)</p>	<ul style="list-style-type: none"> वाचन के समय हावभाव और आत्मविश्वास के भाव।
पाठ 4 दुपहरी (कविता	<ul style="list-style-type: none"> कविता में आए अमीरी और गरीबी के 		व्यक्तिगत	<p>चित्र सहित कविता पाठ्य पुस्तक में लिखेंगे और कक्षा में सुनाएं।</p>	<p>प्रभावशाली प्रस्तुतीकरण। आत्मविश्वास</p>

<p>याद कर कक्षा में सुनाएँ।)</p> <p>पाठ 5 आकाश को सात सीढ़ियां (केवल अध्ययन के लिए)</p> <p>पाठ 6 आश्रम के अतिथि और संस्मरण (गांधी जी के जीवन पर आधारित किसी एक विषय पर नाटक प्रस्तुति)</p>	<p>अंतर को समझेंगे।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कठिन शब्दों की जानकारी । ● पठन-पाठन में सुधार विकास । ● गांधीजी के जीवन से संबंधित जानकारी हासिल होगी ।नाटक प्रस्तुति से विषय की विस्तृत जानकारी। ● स्वाध्याय के लिए प्रेरित करना 	<p>आत्मविश्वास की भावना का भरना</p> <p>शब्द भंडार में वृद्धि होना</p> <p>ज्ञान की प्राप्ति होने से वाचन क्षमता का विकास होना</p> <p>छात्रों के सामूहिक प्रयासों की सराहना</p> <p>अभिनय व प्रस्तुति को प्रोत्साहन।</p> <p>विचार विश्लेषण की</p>	<p>व्यक्तिगत</p> <p>समूह</p> <p>व्यक्तिगत</p>	<p>(Art integrated)</p> <p>5. पाठ 5 केवल अध्ययन के लिए है अतः पाठ अध्ययन करेंगे ।</p> <p>6 गांधी जी के जीवन से संबंधित किसी एक विषय पर नाटक तैयार करके कक्षा में ही नाट्य रूपांतर किया जाएगा। (Experiential learning)</p> <p>7 आजादी के लिए जिन देश भक्तों ने अपनी कुर्बानियाँ दी उनकी जानकारी चित्र सहित</p>	<p>स सहित वचन।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रवाह के साथ बोली जाती हुई हिंदी को अर्थबोध के साथ वाचन ● वार्ताओ और संवादों का भी सही वाचन। ● पठन कौशल से स्वयं के ज्ञान के निर्माण की क्षमता
--	--	--	---	---	--

<p>पाठ 7 अन्याय के खिला फ लड़ाई (देश भक्तों का चित्र सहित वर्णन।)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ज्ञान का विस्तार । ● सार प्रस्तुति का अभ्यास । ● स्वतंत्र दृष्टिकोण का विकास । 	<p>क्षमता का विकास होगा</p> <p>चिंतन मनन की प्रवृत्ति का विकास होगा</p> <p>स्वतंत्र दृष्टिकोण का विकास होगा</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>पाठ्यपुस्तिका में लिखें। (Art Integrated)</p>	
<p>पाठ 8 दोहे (दोहे याद करके कक्षा में सुनाएं)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● शब्द भंडार में वृद्धि एवं उसके अनुप्रयोग की प्रेरणा । ● वाचन क्षमता का विकास 	<p>वाचन कौशल का विकास होगा ।</p> <p>शब्द भंडार में वृद्धि एवं अनुप्रयोग विकास।</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>8 दोहे पाठ के दोहे याद करके कक्षा में कोई दो- दो दोहे प्रत्येक विद्यार्थी सुनाएंगे। (Flip Classroom)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● पठन कौशल से आत्मावलो कन।
<p>पाठ 9 जब भोलाराम ने पंप लगाया (भाषण प्रतियो गिता)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● सकारात्मक दृष्टिकोण का विकास ● भावुकता व संवेदनशी 	<p>लेखन कौशल तथा ग्रहण शीलता का विकास होगा ।</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>9 . पाठ 9 भोलाराम ने पंप लगाया में से भाषण प्रतियोगिता करवाई जाएगी जिसका विषय रहेगा “देश में फैलती भ्रष्टाचारी” । (Experiential learning)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● पठन कौशल से कहानी अनुच्छेद यात्रा वर्णन जीवनी पत्र आदि को अर्थबोध के साथ पढ़ने की कुशलता

देश में फैलती भ्रष्टाचारी	लता का विकास	संवाद शैली का विकास होगा।		10 मीठी वाणी विषय पर अनुच्छेद लिखेंगे। (Experiential learning)	<ul style="list-style-type: none"> लेखन कौशल से हिंदी भाषा के परिचित और अपरिचित शब्दों की सही वर्तनी का ज्ञान।
पाठ 10 बातचीत की कला (अनुच्छेद लेखन विषय मीठी वाणी)	<ul style="list-style-type: none"> आत्मिक दृढ़ता की प्रेरणा आम आदमी के अनुभवों से परिचित होना। समाज में विभिन्न श्रेणियों की अनुभूतियों को समझना। 	शुद्ध उच्चारण और कौशल का विकास होगा	व्यक्तिगत	11. मेरे जीवन का लक्ष्य इस विषय पर विद्यार्थी अनुच्छेद लिखेंगे। (Art Integrated working modal)	<ul style="list-style-type: none"> लेखन कौशल में विराम चिह्नों का समुचित प्रयोग का ज्ञान।
पाठ 11 सितारों से आगे मेरे जीवन का लक्ष्य इस विषय पर अनुच्छेद लेखन	<ul style="list-style-type: none"> बातचीत की कला से अवगत कराना। साक्षात्कार विधा से परिचित कराना। 	सहभागिता की प्रवृत्ति का विकास होगा	व्यक्तिगत	12 पाठ 12 पौधे के पाठ डायरी लेखन पर आधारित है अतः विद्यार्थी 1 दिन की डायरी लिखेंगे और कक्षा में उसकी चर्चा करेंगे। Experiential learning	<ul style="list-style-type: none"> लिखते हुए व्याकरण सम्मत भाषा का प्रयोग।
पाठ 12 पौधे के पंख डायरी लेखन		आत्मविश्वास का संचार होगा	व्यक्तिगत	13 सूर और तुलसी के पद विद्यार्थी लाए और ध्वनि से कक्षा में सुनाएंगे और इसके अतिरिक्त विद्यार्थी	<ul style="list-style-type: none"> मातृभाषा हिंदी का सही अनुवाद कर।
			समूह		

<p>पाठ 13 सूर और तुलसी के पद राम और कृष्ण लीला का वर्णन</p>	<ul style="list-style-type: none"> समाज के सभी वर्गों के लिए संवेदनशील बनाना । शब्द भंडार में वृद्धि । 	<p>शब्द चयन सटीक वाक्य रचना और उपयुक्त विराम चिन्हों का प्रयोग करेंगे ।</p>	<p>समूह</p>	<p>श्री राम और कृष्ण के चरित्र से संबंधित वर्णन कक्षा में करेंगे। (Flip Classroom)</p> <p>14 बहू की विदा पाठ एक नाटक है कक्षा में विद्यार्थियों को अलग-अलग के चरित्र दिए जाएंगे और इसका नाट्य रूपांतर कक्षा में ही किया जाएगा। (Flip classroom)</p>	<ul style="list-style-type: none"> श्रवण कौशल का विकास ।
<p>पाठ 14 बहू की विदा नाट्य रूपांतर</p>	<ul style="list-style-type: none"> समान अर्थ वाले शब्द की पहचान। 	<p>संवादों की प्रस्तुति और उच्चारण की शुद्धता होगी</p> <p>आत्मविश्वास बढ़ेगा ।</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>15 कामचोर पाठ बच्चों की गतिविधियों पर आधारित है जिसमें बच्चे घर के काम करते हैं ।वे बच्चों के चरित्रों का अभिनय कक्षा के विद्यार्थी करेंगे ।पाठ के आधार पर ही चरित्र बांटे जाएंगे और विद्यार्थी अभिनय करेंगे। (Flip Classroom)</p>	<ul style="list-style-type: none"> विश्लेषणात्मक सोच और तार्किक सोच का विकास
<p>पाठ 15 कामचोर बच्चों द्वारा पाठ में किए गए कामों का अलग-अलग दृश्य में करना।</p>	<ul style="list-style-type: none"> चयन क्षमता का विकास वाचन कौशल का विकास । 	<p>सहभागिता और का सक्रिय योगदान होगा।</p> <p>विचार अभिव्यक्ति में वृद्धि ।</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>17 सोना पाठ पशु पक्षी और जीव-</p>	<ul style="list-style-type: none"> समय प्रबंधन का विकास।

<p>पाठ 16 केवल अध्ययन के लिए</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● उच्चारण क्षमता का विकास । ● मुहावरों की पहचान । 	<p>पर्यावरण के प्रति संवेदनशीलता का विकास होगा</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>जंतुओं के संरक्षण पर आधारित है ।</p> <p>Experiential learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● मानवीय मूल्यों का विकास।
<p>पाठ 17 सोना लेख प्रतियोगिता विषय पर्यावरण की दृष्टि से पशु पक्षियों का संरक्षण क्यों आवश्यक है</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● वाक्य प्रयोग द्वारा अनुप्रयोग की क्षमता का विकास। ● स्वाध्याय की प्रेरणा सृजनात्मक क्षमता का विकास 	<p>तार्किक और आलोचनात्मक दृष्टि का विकास होगा।</p>	<p>व्यक्तिगत</p>	<p>18. पाठ निर्माण एक कविता है। विद्यार्थी कविता याद करेंगे और कक्षा में सुनाएंगे।</p> <p>Flip Classroom</p> <p>19 हेलन केलर के जीवन से संबंधित लाइब्रेरी से पुस्तक लेकर पढ़ेंगे और उसकी कक्षा में चर्चा की जाएगी।</p>	<p>कविता की लय व ध्वनि से परिचित होना।</p> <p>जीवन में हार न मानने की प्रेरणा प्राप्त होना।</p>
<p>पाठ 18 निर्माण कविता</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● कल्पनाशीलता का विकास । ● वाचन का अभ्यास 	<p>ज्ञान का विकास।</p> <p>मंच भय से मुक्ति होगी ।</p>	<p>व्यक्तिगत/समूह</p>	<p>Experiential learning</p>	
<p>पाठ 19 जीवन का सच हेलन केलर</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● सहभागिता की प्रवृत्ति का विकास। 	<p>सामान्य अशुद्धियों का निदान होगा</p>		<p>पाठ 20 की गतिविधि में सकारात्मक और</p>	

<p>की आत्म कथा द स्टोरी ऑफ माय लाइफ लाइब्रेरी से पढ़ेंगे।</p> <p>पाठ 20 ईर्ष्या तू न गई मेरे मन से कापी पर अपनी नकारात्मक और सकारात्मक भाव लिखेंगे</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● चिंतन मनन निरीक्षण एवं आत्मसात करने की प्रवृत्ति का विकास ● आत्मिक बल की महत्ता से परिचित करवाना। 	<p>स्व मूल्यांकन की प्रेरणा दी जाएगी।</p> <p>प्रस्तुतीकरण में सुधार</p>	<p>नकारात्मक विचारों को लिखें व सुधार के उपाय लिखें।</p> <p>Flip Classroom</p>	<p>सकारात्मक और नकारात्मक विचारों में अंतर की स्पष्टता।</p>
--	--	---	--	---

--	--	--	--	--	--

3 (b) Assessment parameters & Rubrics for respective Activity:

मूल्यांकन के आधार बिंदु :

प्रकार :

- (1) विषय भाव के अनुरूप- कविता स्वरचित कविता) भाषण , कविता लेखन , कहानी लेखन , लेख लेखन इत्यादि।
- (2) लयात्मकता एवं भावात्मकता प्रस्तुति
- (3) उच्चारण की शुद्धता व स्वर की स्पष्टता।
- (4) हावभाव ।
- (5) आत्मविश्वास और प्रस्तुतीकरण।

अति उत्तम (5 अंक)

- (1) विषय भाव के अनुरूप ।
- (2) लय और भाव का पूरा ध्यान रखा गया ।
- (3) शुद्ध उच्चारण व स्पष्ट स्वर ।
- (4) प्रभावशाली प्रस्तुतीकरण ।
- (5) आत्मविश्वास सहित ।

उत्तम (4 अंक)

- (1) विषय के अनुकूल ।
- (2) लय और भाव का ध्यान ।
- (3) शुद्ध उच्चारण ।
- (4) प्रस्तुतीकरण सराहनीय ।
- (5) आत्मविश्वास की कमी (कहीं-कहीं रुकना)
- (6) लेखन में सुधार की आवश्यकता ।
- (7) लेखन में त्रुटियां ।

सराहनीय (3 अंक)

- (1) विषय से हटकर किसी अन्य विषय पर वाचन व लेखन ।
- (2) कविता स्वरचित ना होना ।
- (3) लय और भावात्मकता का ध्यान रखा गया ।
- (4) उच्चारण की शुद्धता पर ध्यान देने की आवश्यकता ।
- (5) त्रुटियों में सुधार की आवश्यकता ।
- (6) प्रस्तुतीकरण में कमी ।
- (7) आत्मविश्वास की कमी ।

अच्छा प्रयास (2 अंक)

- (1) विषय के अनुरूप वाचन या लेखन का ना होना ।
- (2) कविता का स्वरचित ना होना ।
- (3) भावात्मक और लयात्मकता की ओर ध्यान देने की आवश्यकता ।
- (4) उच्चारण की शुद्धता में कमी ।
- (5) कविता, भाषण या लेखन इत्यादि की प्रस्तुति में त्रुटियां ।
- (6) आत्मविश्वास की कमी ।
- (7) लेखनी में सुधार की आवश्यकता ।

सुधार आवश्यक (1अंक)

- (1) विषय सामग्री का ज्यादा प्रभावशाली ना होना
- (2) भाव और लय का अभाव ।
- (3) उच्चारण में शुद्धता की कमी ।

- (4) प्रस्तुतीकरण का प्रभावशाली ना होना और बीच-बीच में भूल जाना ।
 (5) आत्मविश्वास की कमी होना ।
 (6) लेखनी में सुधार की आवश्यकता ।

4.Number of Worksheets planned per chapter: विषय के आधार पर कार्य तालिका दी जाएगी।

5.Syllabus for periodic tests

- Periodic -I (May)

प्रक परीक्षा - 1 हेतु पाठ्यक्रम।	कुल अंक -40
● अपठित गद्यांश। व्यावहारिक व्याकरण	(5 अंक)
● अलंकार।	(2 अंक)
● अनुस्वार, अनुनासिक और नुक्ता	
● र के विभिन्न रूप, उपसर्ग एवं प्रत्यय	(10 अंक)
● ज्ञान सागर	
● पाठ 1. हम पंछी उन्मुक्त गगन के पाठ 2. असल धन पाठ 4 . दोपहरी	(13 अंक)
अनुच्छेद लेखन ,पत्र लेखन अनौपचारिक.	(10 अंक)

- Periodic -II (September first week)

प्रक परीक्षा- 2का पाठ्यक्रम।	कुल अंक- 80
खण्ड-(क)	
अपठित गद्यांश।	(कुल अंक 10)
खण्ड-(ख)	
व्यावहारिक व्याकरण	(अंक 20)
ज्ञान सागर एवं अभ्यास सागर पर आधारित	
(1) हम पंछी उन्मुक्त गगन के	
(2) असल धन	
(3) दोपहरी	
(4) आश्रम के अतिथि और संस्मरण	

- (5) अन्याय के खिलाफ लड़ाई
- (6) दोहे
- (7) बातचीत की कला

खण्ड- (ग) पाठ्यपुस्तक

(अंक-10)

1 काव्य खंड (अंक10)

2 गद्य खंड (अंक 20)

- (1) हम पंछी उन्मुक्त गगन के
- (2) असल धन
- (3) अच्छे पड़ोसी के गुण
- (4) दोपहरी
- (5) आश्रम के अतिथि और संस्मरण
- (6) अन्याय के खिलाफ लड़ाई
- (7) दोहे
- (8) भोलाराम ने पंप लगाया
- (9) बातचीत की कला

रचनात्मक लेखन।

(कुल अंक 20)

- अनुच्छेद लेखन
- पत्र लेखन।
- सूचना लेखन।
- संवाद लेखन

(कुल अंक-80)

- Periodic -III (November(7th to 12th) (December for rest of the classes)

पेक परीक्षा-3 का पाठ्यक्रम

* अपठित गद्यांश। (5 अंक)

व्यवहारिक व्याकरण

ज्ञान सागर एवं अभ्यास सागर पर आधारित। (12 अंक)

पाठ 11 सितारों से आगे

पाठ 13 सूर और तुलसी के पद

रचनात्मक लेखन।

(13 अंक)

अनुच्छेद लेखन, पत्र लेखन, सूचना लेखन।

(10 अंक)

**Note: Mention the percentage of syllabus to be tested in final examination.
(Specific for each class)**

कक्षा आठवीं में वार्षिक परीक्षा में संपूर्ण पाठ्यक्रम आएगा ।

6.(a) Enrichment Activity

Minimum One activity per periodic to be given with details as under:

Name of the activity	Learning Objectives	Learning Outcomes	Mode (Individual /pair/group)	Methodology /Procedure	Skills developed
1 गतिविधि का नाम कविता पाठ हम पंछी उन्मुक्त गगन के	<ul style="list-style-type: none">● नवीन प्रणाली के प्रति जागरूकता● कविता की लय और ध्वनि से परिचित।● चिंतन मनन प्रवृत्ति का विकास।● स्मरण शक्ति का विकास● भाषा का प्रभावशाली और सशक्त होना	<ul style="list-style-type: none">● अभिव्यक्ति तथा प्रस्तुतीकरण● भाषाई दक्षता एवं संबद्धता● सहभागिता तथा सक्रिय योगदान	व्यक्तिगत	विद्यार्थियों को स्मार्ट बोर्ड के द्वारा शिवमंगल सिंह सुमन की लिखी हुई कविता हम पंछी उन्मुक्त गगन के दिखाई जाएगी विद्यार्थी कविता को याद करेंगे और कक्षा में एक एक विद्यार्थी कविता की प्रस्तुति करेगा विद्यार्थी A4 साइज शीट पर कविता को लिखेंगे और इससे संबंधित चित्र भी बनाएंगे।	<ul style="list-style-type: none">● तय समय में कार्य करना सीखना।● वाचन श्रवण कौशल का विकास● शब्द भंडार में वृद्धि● भाषा और उच्चारण● विषय संबंधी ज्ञान में वृद्धि।● जिज्ञासु प्रवृत्ति का विकास।

<p>सामयिक गतिविधि-2 संवाद लेखन विषय अच्छे पड़ोसी के गुण</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ज्ञान का विस्तार । ● सकारात्मक दृष्टिकोण का विकास ● विषय की समझ ● प्रकाशन अभिव्यक्ति व आत्मविश्वास ● शुद्ध उच्चारण ● प्रस्तुति और शैली का विकास ● सटीक वाक्य क्रम पद्धति का विकास । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अभिव्यक्ति तथा प्रस्तुतीकरण । ● भाषाई दक्षता ● आत्मविश्वास एवं हाव-भाव ● प्रभावशीलता तथा क्रमबद्धता 	<p>Pair</p>	<p>*विद्यार्थियों को दो-दो के समूहों में बांटकर विषय के संदर्भ में संक्षेप में समझाया जाएगा । *प्रत्येक समूह के विद्यार्थी संवाद वाचन करेंगे । *अच्छे पड़ोसियों के गुणों की चर्चा की जाएगी और बुरे पड़ोसियों की चर्चा भी होगी। * मूल्यांकन के आधार बिंदुओं के आधार पर अंक दिए जाएंगे। * प्रत्येक विद्यार्थी को 2 से 3 मिनट का समय दिया जाएगा।</p>	<p>*तार्किक क्षमता का विकास उपयुक्त उदाहरण देकर तर्क के लिए पुष्टि करना।</p> <p>*आत्मविश्वास तथा धाराप्रवाह अभिव्यक्ति का विकास ।</p> <p>*वाचन क्षमता का विकास।</p> <p>* भाषा के विकास के साथ-साथ बौद्धिक क्षमता का विकास।</p>
<p>सामयिक</p>			<p>सामूहिक कार्य</p>		

<p>गतिविधि-3 नाट्य रूपांतर पाठ बहू की विदा</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● शुद्ध उच्चारण कौशल का विकास । ● प्रस्तुतीकरण शैली का विकास । ● सटीक वाक्य क्रम बद्धता का विकास । ● आत्मविश्वास में वृद्धि ● शब्द भंडार में वृद्धि । ● चिंतन मनन प्रवृत्ति का विकास । ● स्मरण शक्ति का विकास । ● भाषा का प्रभावशाली और सशक्त होना। 	<ul style="list-style-type: none"> ● विषय अनुसार विषय वस्तु। <p>*अभिव्यक्ति प्रस्तुतीकरण और सभ्यता के आधार पर एक अंक दिया जाएगा</p>		<p>*शिक्षक पाठ को पढ़ा कर सेना के रूप देने के विषय में चर्चा करेंगे ।</p> <p>*शिक्षक द्वारा विद्यार्थियों को विभिन्न समूहों में बांटा जाएगा वह प्रत्येक समूह में 5-6 विद्यार्थी हो सकते हैं ।</p> <p>*शिक्षक द्वारा कहानी को नाटक के रूप प्रदान करने के लिए संवाद लेखन शैली का ज्ञान विद्यार्थियों को दिया जाएगा ।</p> <p>*प्रत्येक समूह को पाठ पढ़कर नाट्य रूप में प्रस्तुत करने के लिए प्रेरित किया जाएगा ।</p> <p>*मूल्यांकन के आधार बिंदु विद्यार्थियों को पहले से ही स्पष्ट कर दिए जाएंगे ।</p> <p>*नियत दिन पर प्रत्येक समूह की प्रस्तुति के समय शिक्षक उनका मूल्यांकन भी करेंगे।</p>	<p>*शब्द भंडार में वृद्धि ।</p> <p>*लेखन, वाचन ,श्रवण ,कौशल का विकास</p> <p>कल्पनाशीलता रचनात्मकता का विकास।</p> <p>वाक्य संरचना का विकास।</p> <p>अभिनय क्षमता का विकास ।</p> <p>सहभागिता की प्रवृत्ति का विकास ।</p> <p>प्रस्तुतीकरण शैली का विकास।</p>
--	--	--	--	---	--

--	--	--	--	--	--

7.(b) Assessment parameters & Rubrics for respective Enrichment Activity:

- मूल्यांकन के आधार बिंदु
- 5 अंक विभाजन के आधार पर
- वाचन कौशल कविता पाठ (स्वरचित कविता को प्राथमिकता) भाषण ,वाद-विवाद ,संवाद लेखन, वाचन।

प्रकार

- (1) विषय भाव के अनुरूप कविता भाषण वाद विवाद मुहावरे पीपीटी
- (2) लयात्मकता और भावात्मकता की प्रस्तुति।
- (3) उच्चारण की शुद्धता व स्वर की स्पष्टता ।
- (4) हावभाव ।
- (5) आत्मविश्वास

अति उत्तम (5अंक)

- (1) विषय भाव के अनुरूप(स्वरचित कविता को प्राथमिकता) ।
- (2) लय और भाव का पूरा ध्यान रखा गया ।
- (3) शुद्ध उच्चारण व स्पष्ट स्वर ।
- (4) प्रभावशाली प्रस्तुतीकरण ।
- (5) आत्मविश्वास सहित ।

उत्तम 4 अंक

- (1) दिशा अनुरूप व विषय के अनुकूल ।
- (2) लय और भाव का ध्यान ।
- (3) शुद्ध उच्चारण ।
- (4) प्रस्तुतीकरण सराहनीय ।

(5) आत्मविश्वास में कमी (कहीं कहीं रुक जाना)।

सराहनीय (3 अंक)

- (1) कविता स्वरचित नहीं परंतु विषय के अनुकूल थी /विषय से हटकर किसी अन्य विषय पर वाचन।
- (2) लय और भावात्मकता का ध्यान रखा गया ।
- (3) उच्चारण की शुद्धता पर ध्यान देने की आवश्यकता।
- (4) प्रस्तुतीकरण में कमी।
- (5) आत्मविश्वास की कमी ।

अच्छा प्रयास (2 अंक)

- (1) विषय के अनुरूप वाचन का ना होना/ कविता का स्वरचित ना होना।
- (2) भावात्मकता और लयात्मकता की ओर ध्यान देने की आवश्यकता ।
- (3) उच्चारण की शुद्धता में कमी ।
- (4) कविता ,भाषण इत्यादि की प्रस्तुतीकरण में कमी ।
- (5) आत्मविश्वास में कमी।

सुधार आवश्यक (1 अंक)

- (1) विषय सामग्री का ज्यादा प्रभावशाली ना होना/ कविता का स्वरचित ना होना।
- (2) भाव और लय का अभाव ।
- (3) उच्चारण में शुद्धता की कमी ।
- (4) प्रस्तुतीकरण का प्रभावशाली ना होना और बीच-बीच में भूल जाना।
- (5) आत्मविश्वास की कमी होना।

8.Chapter/ unit wise allocation of marks

Chapter/ Unit	Allocation of Marks	
अंक विभाजन प्रणाली प्रथम एवं द्वितीय सत्र		
आंतरिक मूल्यांकन।	20 अंक	
वार्षिक मूल्यांकन।	80 अंक	
क्रम स.	खण्ड का नाम।	अंक

खण्ड (क)

1. अपठित गद्यांश। 10

खण्ड (ख)

2. व्यावहारिक व्याकरण. 20

(ज्ञान सागर एवं अभ्यास सागर पर आधारित)

खण्ड (ग)

1 काव्य खंड 10 अंक

- लघूत्तरात्मक प्रश्न 1 (25 -30 शब्दों में)
2+2+2=6 (विकल्प सहित)
- निबंधात्मक प्रश्न।
4×1=4 (विकल्प सहित)

2 गद्य खंड

- लघूत्तरात्मक प्रश्न (25-30 शब्दों में)
3+3+3 = 9 (विकल्प सहित)
- निबंधात्मक प्रश्न
5 × 1 = 5 (विकल्प सहित)

खण्ड (घ)

3. रचनात्मक लेखन। 20 अंक

- अनुच्छेद लेखन (80-100 शब्द) 05अंक
- पत्र लेखन (औपचारिक एवं अनौपचारिक) 05अंक
- सूचना लेखन (30-40 शब्द) 05अंक
- संवाद लेखन 05 अंक

कुल 80

9. Question paper design: (Typology of questions with respective weightage)

प्रश्न पत्र प्रारूप

कुल अंक 80

- अपठित गद्यांश 10 अंक
- व्यावहारिक व्याकरण 20 अंक

1 काव्य खंड

- लघूत्तरात्मक प्रश्न $2 \times 3 = 6$ अंक
- निबंधात्मक प्रश्न $4 \times 1 = 4$ अंक

2 गद्य खंड

- लघूत्तरात्मक प्रश्न $2 \times 3 = 6$ अंक
- लघूत्तरात्मक प्रश्न $3 \times 3 = 9$ अंक
- निबंधात्मक प्रश्न $1 \times 5 = 5$ अंक

रचनात्मक लेखन $5 \times 4 = 20$ अंक

10. Prescribed Books

1. ज्ञान सागर
2. अभ्यास सागर

11. Suggested Books (If Applicable)

व्याकरण पुस्तक

12. Links for extended learning: (Related to curriculum)

ROADMAP FOR CLASS VIII (2025-26)

1. **SUBJECT:** MATHEMATICS

2. **OBJECTIVES:** TEACHING MATHEMATICS AT SECONDARY LEVEL ARE TO HELP THE LEARNER TO:

- Consolidate the Mathematical knowledge and skills acquired at the middle stage.
- To develop a positive ability to think, analyze and articulate logically.
- To acquaint students with different aspects of mathematics in daily life.
- To develop necessary skills to work with modern technological devices and mathematical software.
- Appreciate the role, value and use of Mathematics in society and develop willingness to work collaboratively.
- Apply mathematical knowledge and skills to familiar and unfamiliar situations
- Acquire knowledge and skills for further education and training
- Communicate mathematical ideas related to SDGs.

3. **MONTH WISE DIVISION OF SYLLABUS:**

Lesson Number	Name of the lesson	Month	Outcomes
1 2	Square and Square Roots Cube and Cube Roots	April	Students will be able to learn... <ul style="list-style-type: none">● Square of even number is even.● Squares of odd number are odd.● Concept of Pythagorean triplet.● Perfect squares and numbers ending with 2,3,7 and 8 is never a perfect square.● Students will be able to find the square root of a number by prime factorization and long division method.

7	Algebraic Identities	May	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Distinguish between identity and equation. ● Learn the application of identities. ● Factorize algebraic expressions using the suitable identities.
4 10	Direct and Inverse Variation Parallel Lines	July	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● For direct variation (if x and y increases and decreases in such a way that x/y remains constant and is positive i.e $x/y = k$ or $x = ky$) ● For inverse variation (if an increase in x causes corresponding decrease in y and vice versa in such a way that xy remains constant i.e $xy = k$) ● To apply the formula $DISTANCE = SPEED \times TIME$ ● Appreciate different types of angles and their relation when a transversal intersects two parallel lines and vice versa. ● Divide a line segment into different equal parts. ●
13 14 5	Introduction to the Graph Mensuration Profit, Loss and Discount	August	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● plotting the points on a cartesian plane. ● identifying the coordinates of a point.

			<ul style="list-style-type: none"> ● Evaluating the distance of a point from x-axis and y-axis. ● Identify abscissa and ordinates of a point. ● Joining the points and identifying the figure so formed. ● Finding the volume and surface area of cuboid, cube and cylinder. ● Applying the Euler's formula for polyhedrons. ● Understand the concept of Profit, Loss and Discount. ● Calculate S.P/C.P/Marked price. ● Apply the concept of discount. ● Understand G.S.T and calculation.
3 6 8	Exponent and Radical Compound Interest Polynomial	October	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Convert radical form into exponential form and vice versa. ● Applying different laws of exponents. ● Distinguish between simple interest and compound interest. ● Calculate compound interest from amount, using formula or otherwise. ● Calculate compound interest when compounded annually, half yearly and quarterly. ● Analyze and calculate growth and depreciation

			<p>applicable in various situations.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Identify coefficients and degree of the polynomials. ● Dividing a polynomial by monomials and binomials by long division method. ● understand the factor of a polynomial when remainder is zero.
<p>11 12 9</p>	<p>Understanding Quadrilateral Construction of Quadrilateral Linear Equations</p>	<p>November</p>	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Meaning of Polygon. Curves that are polygon and curves that are not polygon. ● Convex and concave polygons ● Angle some property of Polygons. ● Sum of the measures of the exterior angles of a polygon is 360° ● Solving problems on parallelogram Rhombus and other Quadrilaterals. ● Construction of quadrilateral under different five conditions. ● Solve linear equations in one variable. ● Convert the word problem into a linear equation based on different life situations.
<p>15</p>	<p>Statistic and Probability (Through flipped method)</p>	<p>December</p>	<p>Students will be able to learn...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Understand the terms observation raw data, range, class marks,

16	Rotational Symmetry (Through Experiential learning and flipped method)		<p>frequency, frequency table.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Differentiate between raw data, ungrouped and grouped data. ● Representation of the given data through pictorial representations like histogram and pie chart and interpretation of the same. ● Define the term trial, outcome, probability. ● Find the probability under different given situations. <p><u>Experiential learning</u></p> <p>Objective: Students will be able to identify rotational symmetry in real-world objects.</p> <p>Activity: Take a walk around the classroom or outside, searching for everyday objects (like wheels, flags, or tiles) with rotational symmetry.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Understand symmetry. ● Distinguish between symmetry and rotational symmetry. ● Calculate the angle of rotation about a fixed point.
----	---	--	---

ACTIVITIES: AS PER THE GUIDELINES OF DAV SYLLABUS.

ALREADY GIVEN IN SYLLABUS BOOKLET PROVIDED BY DAV.

4.Scheme of assessment & weightage:

Sr. No.	Assessment cycle	Month of Assessment	Mode of Assessment	Weightage
1	PT1	May	Pen paper Test	40
2	PT2	July/August	Pen paper Test	40
3	Half YEARLY	September	Pen paper Test	80
4	PT3	October/November	Pen paper Test	40
5	PT4 (PAT)	December	Pen paper Test	80
6	Final	February/March	Pen paper Test	80

SYLLABUS FOR PERIODIC TEST 1 (40 Marks)

Chapter 1	Square and Square Roots
Chapter 2	Cube and Cube Roots
Chapter 7	Algebraic Identities

SYLLABUS FOR PERIODIC TEST 2 (40 Marks)

Chapter 4	Direct and Inverse Variation
Chapter 10	Parallel Lines
Chapter 13	Introduction to the Graph

SYLLABUS FOR HALF YEARLY EXAM (80 Marks)

Chapter 1	Square and Square Roots
Chapter 2	Cube and Cube Roots
Chapter 7	Algebraic Identities
Chapter 4	Direct and Inverse Variation
Chapter 10	Parallel Lines
Chapter 13	Introduction to the Graph
Chapter 14	Mensuration
Chapter 5	Profit and Loss

SYLLABUS FOR PERIODIC TEST 3 (40 Marks)

Chapter 3	Exponent and Radical
Chapter 6	Compound Interest
Chapter 8	Polynomial

SYLLABUS FOR PERIODIC TEST 4 (PAT) (80 Marks)

COMPLETE SYLLABUS

Note: Paper pen tests will consist of VSA, SA, LA, Case Based, LOTs, A/R HOTs questions of 1,2 3 ,4 & 5 marks weightage

5. Internal Assessment Break-up:

Sr. No	Type of Assessment	Mode of Assessment	Weightage
1	Periodic Test	Pen paper Test	5
2	Multiple Assessment	Assessment through different modes to assess various competencies	5
3	Enrichment Activity	Assessment through different activities	5
4	Portfolio	Journals/Notebook/Assignments/Worksheets/Trans-Disciplinary Project	5

6. CRAB Worksheets per chapter will be assigned.

7. Activities: As per given in the DAV booklet.

7. Prescribed books: **Secondary mathematics by D. A.V. Board**

NCERT Fingertips

ਉਦੇਸ਼ (OBJECTIVES) :

- 1 . ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ।
- 2 . ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ - ਕਵਿਤਾ , ਨਾਟਕ , ਲੇਖ , ਜੀਵਨੀ , ਕਹਾਣੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ।
- 3 . ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ; ਲਿਖਣਾ , ਪੜ੍ਹਨਾ , ਸੁਣਨਾ , ਬੋਲਣਾ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ।
- 4 . ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ।
- 5 . ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ 6 . ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਪਰਪੱਕ ਬਣਾਉਣਾ ।
- 7 . ਇਸ ਪਾਠ ਕਰਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦਰ ਬੌਧਿਕ , ਮਾਨਸਿਕ , ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ।
- 8 . ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੇਧ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਣ ।
- 9 . ਇਸ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ।
- 10 . ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਭਰਪੂਰ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ।

2. MONTH WISE DIVISION OF SYLLABUS :

LESSON NO. /TOPICS	NAME OF THE LESSON	LEARNING OUTCOMES	MONTH
ਸਾਹਿਤ :			
1 , 2 , 3 , 4	ਵਤਨ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ , ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਿਆਣਪ , ਸੱਥ , ਵੰਡਾਂ	ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ- ਸਤਿਕਾਰ , ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ , ਕਾਵਿ - ਰਚਨਾ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ , ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ , ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਸਨੇਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ - ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ , ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	ਮਾਰਚ , ਅਪ੍ਰੈਲ
ਵਿਆਕਰਨ :			
1 , 2 , 3 , 4 , 5	ਅਸ਼ੁੱਧ - ਸ਼ੁੱਧ , ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ , ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ , ਅਗੇਤਰ - ਪਿਛੇਤਰ , ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੇ ਸਹੀ ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ , ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ , ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਾਪਕਤਾ , ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਅਪ੍ਰੈਲ
ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ :			
1 , 2	ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ , ਅਣਡਿੱਠੀ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ	ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ , ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਣਾ , ਪੈਰ੍ਹੇ ਵਿਚਲੇ ਤਰਕ ਤੇ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਸਕਣਾ , ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੋਜ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	ਮਈ
ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ :			
1	ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ	ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਸਿੱਖਣਾ , ਵਰਨਣ ਸਵਾਲ ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਤੇ ਸੋਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	ਮਈ
ਸਾਹਿਤ :			
5	ਵੰਡਾਂ	ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	ਮਈ
ਸਾਹਿਤ :			
6 , 7 , 8 , 9	ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ , ਕਵਿਤਾ ਵਰਗੀ ਹੋ , ਸ਼ੇਖਚਿੱਲੀ , ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੌਰਵ : ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ	ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ , ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ , ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ , ਮਾਨਵ- ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ , ਸਵਸਥ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ , ਮਹਾਨ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ	ਜੁਲਾਈ
ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ			
10	ਬਿਨੈ - ਪੱਤਰ , ਨਿਬੰਧ	ਸਹੀ ਲੇਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ , ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਢੁੱਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ , ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ , ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਵਾਕ ਰਚਨਾ , ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਤਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤੇ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਅਗਸਤ
ਵਿਆਕਰਨ			
7 , 8 , 9	ਮੁਹਾਵਰੇ , ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ , ਅਖਾਣ	ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ , ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ , ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਚਿੱਤਰ ਰੂਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਲਿਖਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ	ਅਗਸਤ
ਸਾਹਿਤ			

10, 11, 12, 13	ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਧੀ ਦਾ ਤਰਲਾ , ਪਹਿਚਾਣ , ਭਾਲੇ ਵਾਲਾ , ਵਾਹ ਬਈ ! ਚਾਇਨਾ	ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੁਚੱਜੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ , ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ , ਕਾਵਿ - ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਗਿਆਨ , ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਮਝਣਾ , ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ , ਰਚਨਾਤਮਕ ਬਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	ਅਕਤੂਬਰ
ਲਿਖਣ - ਕੌਸ਼ਲ	ਨਿੱਜੀ ਪੱਤਰ , ਨਿਬੰਧ	ਸਹੀ ਲੇਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ , ਸੁੱਧ ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ , ਵਾਕ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ , ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਵਾਕ ਰਚਨਾ , ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਸੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਤਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤੇ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਨਵੰਬਰ
ਸਾਹਿਤ			
14, 15, 16, 17	ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ , ਤ੍ਰਿੰਦਣ , ਸਾਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਏ , ਇੱਕੋ ਅੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ	ਸਮਾਜਕ ਕਦਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ , ਮਾਨਸਕ ਇਕਾਗਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ , ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੋਚ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ , ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ , ਸਾਹਿਤ - ਰੂਪ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਉਦਾਰਤਾ , ਮਾਨਵਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ	ਨਵੰਬਰ , ਦਿਸੰਬਰ

3A . CHAPTER / TOPIC WISE ACTIVITIES :

ਸਾਹਿਤ				
CHAPTER NO. /TOPIC WISE ACTIVITIES	LEARNING OBJECTIVES	LEARNING OUT COMES	MODE	METHODOLOGY
1. ਵਤਨ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ (ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੁਲੇਖ)	ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਵਟ, ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ , ਲੇਅ - ਬੱਧ ਤੇ ਖੁੱਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ	ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
2. ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਿਆਣਪ (ਕਹਾਣੀ -ਰਚਨਾ)	ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ , ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ , ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਸਕਣਾ	ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋਵੇਗੀ	ਦੋ - ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
3. ਸੱਥ (ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾਜ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ , ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ - ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ , ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ	ਸੋਚ - ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਗੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਬੋਲ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ

)				
4. ਵੰਡਾਂ (ਕਾਵਿ- ਟੁਕੜੀ ਸੁਣਾਉਣਾ)	ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਢਲਣ ਲਈ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ, ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ, ਸਮਝਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਵਿਚਲੀ ਸੁਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਸੁਣਾ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
5. ਘੜੇ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ (ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਚਿੱਪਕਾਉਣਾ, ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
6. ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ (ਤਸਵੀਰ)	ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ	ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਵਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
7. ਕਵਿਤਾ ਵਰਗੀ ਹੋ (ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ ਬਣਾਉਣਾ (ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੱਸੇ ਡਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ)	ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
8. ਸ਼ੇਖਰਿੱਲੀ)ਚਿੱਤਰ ਕਹਾਣੀ(ਨੇਕ ਇਨਸਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਉਣ, ਸਮਾਜਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਝੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਦੋ - ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
9. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੌਰਵ (ਲਘੂ ਨਾਟਕ ਮੰਚਣ)	ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ ਤੋਂ ਜਾਣੂ, ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਸੰਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਗੋਗਾ , ਪਾਤਰ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ	ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
10. ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਧੀ ਦਾ ਤਰਲਾ (ਇਸਤਿਹਾਰ)	'ਜੇਹਾ ਕਰਨਾ, ਤੇਹਾ ਭਰਨਾ' ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
11. ਪਹਿਚਾਣ (ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ)	ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ	ਸਵੈ - ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ	ਲਿਖ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ

	ਬਣਾਉਣਾ		ਜਾਵੇਗੀ	
12. ਭਾਲੇ ਵਾਲਾ (ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ)	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ - ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
13. ਵਾਹ ਬਈ ਚਾਇਨਾ (ਵਿਚਾਰ - ਵਟਾਂਦਰਾ)	ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ, ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ - ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਉਣਾ	ਲੇਖ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ	ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
14. ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ (ਲਘੁ ਕਹਾਣੀ)	ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
15. ਤਿੰਵਣ (ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ)	ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਵਾਧੂ ਗਿਆਨ ਇਕੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
16. ਸਾਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਏ (ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ)	ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਉਣਾ	ਪੜ੍ਹਨ, ਸੁਣਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
17. ਇੱਕੋ ਅੱਖ ਸੁਲੱਖਣੀ (ਕਹਾਣੀ ਰੂਪ)	ਹਾਸ- ਰਸ ਤੇ ਫੇਕੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਕੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
ਵਿਆਕਰਨ :				
1. ਅਸੁੱਧ - ਸੁੱਧ (ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ)	ਸੁੱਧ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਾਉਣਾ	ਸੁੱਧ ਬੋਲੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਸਕਣ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
2. ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ (ਸ਼ਬਦ - ਬਣਤਰ)	ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਹੁਅਰਥਕ ਰੂਪ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਸੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ	ਦੋ - ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
3. ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ (ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਤੇ ਬਣਤਰ ਉੱਪਰ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਨੇ)	ਵਿਰੋਧੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਉਣਾ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਦੋ - ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ

4. ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ (ਗਾਗਰ ਵਿੱਚ ਸਾਗਰ)	ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿਖਾਉਣਾ	ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਥੋੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ	ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
5. ਅਗੇਤਰ - ਪਿਛੇਤਰ (ਮੂਲ ਤੇ ਉਤਪਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ)	ਮੂਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਅਗੇਤਰ ਤੇ ਪਿਛੇਤਰ ਲਗਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ	ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀ ਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
6. ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਟੇਬਲ - ਚਾਰਟ)	ਇੱਕ - ਇੱਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਹੀ ਲਿਖਤ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ	ਵਿਆਕਰਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
7. ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣ (ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਖਾਣ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ)	ਆਮ ਬੋਲ - ਚਾਲ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ, ਸਹੀ ਅਰਥ ਸਮਝ ਸਕਣ	ਅਖਾਣ, ਮੁਹਾਵਰੇਦਾਰ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ :				
1. ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ, ਅਣਡਿੱਠੀ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ (ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲੱਭਣਾ)	ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਤੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
ਲਿਖਣ - ਕੌਸ਼ਲ :				
1. ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ (ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ)	ਦੇਖ ਕੇ ਸਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਬਣਾਉਣਾ	ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
2. ਬਿਨੈ - ਪੱਤਰ ਨਿੱਜੀ ਪੱਤਰ (ਪੱਤਰ , ਫ਼ਾਰਮੇਟ)	ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸਾਕ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ	ਰਸਮੀ, ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ
3. ਨਿਬੰਧ/ ਲੇਖ (ਚਾਰਟ)	ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਪੱਕ ਬਣਾਉਣਾ	ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਣ - ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਬਣਾਉਣਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਲਿਖਤੀ ਤੇ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ

3B. ASSESSMENT PARAMETER / RUBRICS OF ACTIVITIES :

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਬਿੰਦੂ – 1. WRITING SECTION	ਸ਼ਾਨਦਾਰ (EXCELLENT)	ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ (VERY GOOD)	ਵਧੀਆ (GOOD)	ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ (FAIR)	ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ (NEEDS IMPROVEMENT)
ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ
ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਵਾਕ ਰਚਨਾ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ
ਰੌਚਕਤਾ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ
ਕਲਪਨਾਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰ	ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ	ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ	ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ
ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਘਟਨਾ ਦਰ ਘਟਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਘਟਨਾ ਦਰ ਘਟਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਘਟਨਾ ਦਰ ਘਟਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਘਟਨਾ ਦਰ ਘਟਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਹੀਂ	ਘਟਨਾ ਦਰ ਘਟਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਹੀਂ
2. READING SECTION					
ਭਾਸ਼ਾ ਸੁੱਧਤਾ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ	ਸੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਸੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਸੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਸੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਸੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਉਚਾਰਨ	ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ	ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ	ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਨਹੀਂ	ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਨਹੀਂ	ਸੁੱਧ ਉਚਾਰਨ ਨਹੀਂ
ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
ਨਿਰੰਤਰਤਾ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਕਾਇਮ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਕਾਇਮ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਕਾਇਮ ਦੀ ਕਮੀ
ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ	ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ	ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ	ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ

	ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਮ	ਮੌਜੂਦਗੀ		ਮੌਜੂਦਗੀ	
3. LISTENING SECTION					
ਵਿਸ਼ੇ - ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਤੀ ਗਿਆਨ	ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ	ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ	ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ	ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ	ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ
ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ	ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ	ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ	ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ	ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ
ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ	ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਹੀ	ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਹੀ	ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ	ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਹੀ	ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ
ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ	ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ
ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਯੋਗ	ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ	ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ	ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ	ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ	ਸਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ
4. SPEAKING SECTION					
ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਵਿਆਕਰਨਕ ਸੁੱਧੀ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਮੌਜੂਦ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਮੌਜੂਦ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਮੌਜੂਦ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ	ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ
ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ	ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ	ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ	ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ	ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ	ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਲੈਆਤਮਕ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ
ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਰਮਾਰਤਾ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ	ਆਤਮ -ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਰਮਾਰਤਾ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ	ਆਤਮ -ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਰਮਾਰਤਾ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਓ	ਢੁੱਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਢੁੱਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਢੁੱਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਢੁੱਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ	ਢੁੱਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ
REMARKS :					

4. NUMBER OF WORKSHEETS :

ਹਰ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਜ - ਪੱਤਰ ਹੋਣਗੇ।

5. SYLLABUS FOR PERIODIC TESTS :

PERIODIC - I (MAY, 25)

ਸਾਹਿਤ- ਪਾਠ 1, 2, 3, 5

ਵਿਆਕਰਨ - ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਅਸੁੱਧ - ਸੁੱਧ, ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ, ਅਗੋਤਰ, ਪਿਛੇਤਰ, ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ - ਅਣਡਿੱਠੀ ਕਾਵਿ -
ਟੁਕੜੀ

PERIODIC - II (August , 25)

ਸਾਹਿਤ - ਪਾਠ - 4 , 6 , 7 , 8

ਵਿਆਕਰਨ - ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ , ਅਖਾਣ , ਮੁਹਾਵਰੇ

ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ - ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰ੍ਹਾ

ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ - ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ

Half yearly (October , 25 - Tentative date)

ਬਿਨੈ - ਪੱਤਰ , ਨਿਬੰਧ , PERIODIC I , PERIODIC II ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਸੰਮਿਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ।

PERIODIC - III (December , 25)

ਸਾਹਿਤ - ਪਾਠ : 9 , 10 , 11 , 12

ਵਿਆਕਰਨ - ਮੁਹਾਵਰੇ , PERIODIC - I ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਿਆਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ - ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰ੍ਹਾ

ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ - ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ

PAT

AND FINAL EXAMS : ਸਾਰਾ ਸਿਲੇਬਸ ਆਵੇਗਾ ।

6. ENRICHMENT ACTIVITIES FOR PERIODIC TESTS :

ENRICHMENT ACTIVITY FOR PERIODIC TEST - I	LEARNING OBJECTIVES	LEARNING OUTCOMES	MODE	METHODOLOGY	SKILLS DEVELOPED
ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ	ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਕਾਵਿ- ਰੂਪ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇਗਾ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਗਾ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਕਲਾ , ਸੋਚ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ , ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਹੁਨਰ
ENRICHMENT ACTIVITY FOR PERIODIC TEST - II					
ਮਾਡਲ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਕੁਝ ਖੁਦ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਕਲਾਤਮਕ ਗੁਣ ਉਜਾਗਰ ਹੋਣਗੇ	ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਹੁਨਰ ਕੌਸ਼ਲ - ਰਚਨਾਤਮਕ , ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ
ENRICHMENT					

ACTIVITY PERIODIC TEST - III					
ਵਿਚਾਰ - ਵਟਾਂਦਰਾ	ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ	ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ	ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ	ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ , ਸਹਿਯੋਗ , ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਹੁਨਰ

7. ASSESSMENT PARAMETERS / RUBRIC FOR ENRICHMENT ACTIVITIES :

NAME OF THE ACTIVITY FOR PERIODIC - I	EXCELLENT - (ਸ਼ਾਨਦਾਰ)	VERY GOOD- (ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ)	GOOD (ਵਧੀਆ)	FAIR - (ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼)	NEEDS IMPROVEMENT- (ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ)
1.ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ					
ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ	ਉਚਾਰਨ ਸਹੀ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ
ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ	ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ	ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ	ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ	ਹਾਵ - ਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ
ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਭਰਪੂਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਭਰਪੂਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਭਰਪੂਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਭਰਪੂਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਭਰਪੂਰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ	ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ	ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ	ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ	ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ	ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ
ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ	ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ
NAME OF THE ACTIVITY FOR PERIODIC - II	EXCELLENT - (ਸ਼ਾਨਦਾਰ)	VERY GOOD- (ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ)	GOOD- (ਵਧੀਆ)	FAIR- (ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼)	NEEDS - IMPROVEMENT (ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ)
1.ਮਾਡਲ :					
ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ	ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ	ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ	ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ	ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ	ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ
ਕਲਪਨਾਸ਼ੀਲ	ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ	ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ	ਆਪਣੇ	ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ	ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ

ਵਿਚਾਰ	ਦੀ ਭਰਮਾਰਤਾ	ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਦੀ ਕਮੀ	ਦੀ ਕਮੀ	ਭਰਮਾਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀ
ਰੋਚਕਤਾ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ	ਰੁਚੀ ਦੀ ਕਮੀ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ	ਭਰਪੂਰ ਰੁਚੀ
NAME OF THE ACTIVITY FOR PERIODIC TEST - III	EXCELLENT- (ਸ਼ਾਨਦਾਰ)	VERY GOOD (ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ)	GOOD – (ਵਧੀਆ)	FAIR - (ਚੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼)	NEEDS IMPROVEMENT- (ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ)
1. ਵਿਚਾਰ - ਵਟਾਂਦਰਾ :					
ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ	ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ	ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ	ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ	ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ	ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ	ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ
ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ	ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ
ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਾਵ - ਭਾਵ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ	ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵਾਂ - ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ	ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵਾਂ - ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵਾਂ - ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵਾਂ - ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ	ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਵਾਂ - ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮੀ
ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਰਕਰਾਰ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਰਕਰਾਰ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ	ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ

8. CHAPTER / TOPIC WISE ALLOCATION OF MARKS :

ਅੰਕ ਵੰਡ (ALLOCATION OF MARKS) :

1. ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ -

20

ਸਾਹਿਤ : 30

ਵਿਆਕਰਨ :

22

ਕੌਸ਼ਲ : 20

ਪੜ੍ਹਨ - ਕੌਸ਼ਲ : 08

2. ਲਿਖਤੀ - 80

ਲਿਖਣ -

ਕ੍ਰਮ ਨੰ.	ਪਾਠ ਦਾ ਨਾਮ/ ਨੰਬਰ , ਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ	ਕੁੱਲ ਅੰਕ
1. ਸਾਹਿਤ	ਕਵਿਤਾਵਾਂ : ਪਾਠ - 1, 13, 16 (ਕਾਵਿ ਬੰਦ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਉੱਤਰ)	5
2.	ਕਵਿਤਾਵਾਂ : ਪਾਠ - 4, 7, 10 (ਸਾਰ)	5
3.	ਕਹਾਣੀਆਂ : ਪਾਠ 5, 9, 11, 14, 17 (ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਉੱਤਰ)	2x5 = 10
4.	ਲੇਖ ਤੇ ਜੀਵਨੀਆਂ : ਪਾਠ 3, 6, 12, 15 (ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਉੱਤਰ)	1x8 = 8
5.	*ਲੇਖ : ਪਾਠ - 3, 6, 12 (ਸ਼ਬਦ - ਅਰਥ ; ਕੇਵਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚੋਂ) *ਕਹਾਣੀਆਂ : ਪਾਠ - 5, 17 (ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ)	1x2 = 2 1x2 = 2

6. ਵਿਆਕਰਨ	ਅਸ਼ੁੱਧ - ਸ਼ੁੱਧ, ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਅਗੇਤਰ, ਪਿਛੇਤਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਅਖਾਣ	8x2 = 16
7.	ਮੁਹਾਵਰੇ	3x1 = 3
8. ਪੜ੍ਹਨ - ਕੋਸ਼ਲ	ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ, ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ	5+ 3 = 8
9. ਲਿਖਣ - ਕੋਸ਼ਲ	ਚਿੱਤਰ ਵਰਨਣ	5
10.	ਬਿਨੈ - ਪੱਤਰ / ਨਿੱਜੀ ਪੱਤਰ, ਨਿਬੰਧ	7 +8= 15
ਕੁੱਲ ਅੰਕ =		80

9. QUESTION PAPER DESIGN (WEIGHTAGE TO DIFFERENT FORM OF QUESTIONS)

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰੂਪ	ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ, ਬਹੁਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	ਕੁੱਲ
ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ	12	04	04	20
ਅੰਕ	34	21	25	80

ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ 'ਨਵੀਂ - ਨੁਹਾਰ ' - 8
2. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਆਕਰਨ 'ਨਵੀਂ - ਨੁਹਾਰ ' - 8

ਸੂਚਕ ਪੁਸਤਕਾਂ : ਪੁਸਤਕਾਲਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਿਆਕਰਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ - ਪੁਸਤਕਾਂ

ROADMAP FOR CLASS VIII

(SESSION 2024-25)

1. **Subject:** Science & Technology

2. **Objectives:**

The teaching of Science, at this stage, will help the learners to:

- Develop a scientific attitude and temper;
- Understand scientific concepts, principles and laws;
- Acquire the knowledge of scientific terms, facts, definitions and processes;
- Understand the principles and processes related to simple scientific and technological activities;
- Develop experimental skills and sharpen their Sense of enquiry;
- Develop measurement and observational skills and to encourage the use of locally available resources;
- Inculcate science and technology related values.
- Recognize the relationship of science, technology and society;
- Appreciate the contribution of science towards development and progress in all fields of life.
- Create awareness and concern for a healthy environment and preservation of ecosystem.

3. Month wise division of syllabus:

Lesson	Name of the lesson	Learning Outcomes	Month
1	The cell- its structure and functions	The student is able to: <ul style="list-style-type: none">- Grasp the basic structure and functions of cells.- Understand the difference between plant and animal cells.	March
2	Microorganisms: Friends or Foes	<ul style="list-style-type: none">- Recognize the role of microorganisms in our daily lives.- Understand their positive and negative impacts.	

6	Sources of Energy	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Comprehend the formation and uses of coal and petroleum. - Recognize the importance of conservation. 	April
7	Combustion	<ul style="list-style-type: none"> - Understand the process of combustion and different types of flames. - Learn about fire safety measures. 	
18	Earthquakes	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Understand the causes of earthquakes, their impact on Earth's surface, and safety measures - Promote awareness for minimizing risks associated with earthquakes. 	May
19	Pollution of Air	<ul style="list-style-type: none"> - Recognize the sources and effects of air and water pollution. - Understand the importance of environmental conservation. 	
20	Pollution of Water		
4	Force and Pressure	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Understand the concepts of force and pressure. - Recognize their effects on different objects. 	July
5	Friction	<ul style="list-style-type: none"> - Learn about the force of friction and its effects. - Understand methods to reduce friction. 	
16	Electric current & its Chemical effects	<ul style="list-style-type: none"> - Grasp the chemical effects of electric current. - Understand the concept of electrolysis. 	
8	Conservation of Plants and animals	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Appreciate the need for conservation of plants and animals. - Understand the importance of biodiversity. 	August
9	Crop production and its Management	<ul style="list-style-type: none"> - Understand the process of crop production. - Learn the importance of various agricultural practices. 	

3	Metals and Non-Metals	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Differentiate between metals and non-metals. - Understand the properties and uses of various materials. 	September
----------	-----------------------	--	------------------

10	Refraction & Dispersion of Light	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Understand the nature and behavior of light. - Learn about reflection, refraction, and dispersion. 	October
11	The Human Eye	<ul style="list-style-type: none"> - Understanding the structure and functions of the human eye, explaining how vision occurs, and recognizing common eye-related issues. - Corrective lenses and the importance of eye care for maintaining good vision. 	
17	Stars & Solar System	<ul style="list-style-type: none"> - Learn about stars, planets, and the solar system. - Understand the concept of galaxies. 	

12	Sound	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Understand the nature and properties of sound. - Learn about sound production and transmission. 	November
13	Synthetic fibers and Plastics	<ul style="list-style-type: none"> - Grasp the properties and uses of synthetic fibers and plastics. - Recognize the environmental impact of plastic usage. 	

14	Reproduction in Animals	The student is able to: <ul style="list-style-type: none"> - Understand the various modes of reproduction in animals. - Recognize the importance of reproductive processes. 	December
15	Reaching the age of Adolescence	<ul style="list-style-type: none"> - Learn about the physical and emotional changes during adolescence. - Understand the importance of hygiene and nutrition. 	

4. Scheme of assessment & weightage:

Sr. No	Name of Exam	Month of Assessment	Mode of Assessment	Weightage	Chapter No.
1	PT1	May	Pen Paper Test	40	1,2,6,19
2	PT2	July/August	Pen Paper Test	40	4,7,18,20
3	Half Yearly	September	Pen Paper Test	80	1,2,4,5,6,7,8,9,16
4	PT3	October/November	Pen Paper Test	40	3,10,11,17
5	PT4 (PAT)	December	Pen Paper Test	80	1,2,3,4,5,6,7,10,11,12,13,14,15,16
6	Final	February/March	Pen Paper Test	80	1,2,3,4,5,6,7,10,11,12,13,14,15,16

Note: Paper pen tests will consist of VSA, SA, LA, Case Based, LOTs, HOTs questions of 1,2 3 ,4& 5 marks weightage

5. Internal Assessment Break-up:

Sr. No.	Type of Assessment	Mode of Assessment	Weightage
1	Periodic Test	Pen paper Test	5
2	Multiple Assessment	Assessment through different modes to assess various competencies	5
3	Enrichment Activity	Assessment through different activities	5
4	Portfolio	Journals/Notebook/Assignments/Worksheets/Tans- Disciplinary Project	5

6. CRAB Worksheets per chapter will be assigned.

7. Prescribed books:

- The Living World by DAV
- Science fingertips by NCERT

LIST OF ACTIVITIES

Activity-1: Flipped Classroom

Role Play Activity: The Cell -“Its Structure and Functions

Title: Journey Inside a Cell

Objective: To help students understand the structure and functions of different cell organelles through an interactive role play.

Characters:

1. Narrator (Student guiding the role play)
2. Cell Membrane -The gatekeeper of the cell
3. Nucleus - The control center of the cell
4. Mitochondria -The powerhouse of the cell
5. Ribosome -The protein maker
6. Endoplasmic Reticulum (ER) -The transporter (Rough & Smooth)
7. Golgi Apparatus - The packaging and dispatch unit
8. Lysosome - The waste manager (Only for animal cells)
9. Vacuole -The storage unit (Larger in plant cells)
10. Chloroplast -The food producer (Only in plant cells)

Learning Outcomes: By the end of this role play, students will be able to:

1. Identify different cell organelles and describe their functions.
2. Differentiate between plant and animal cells.
3. Understand the interdependence of organelles for cell functioning.
4. Develop confidence, teamwork, and communication skills through role play.

Rubrics for Role Play Evaluation:

Criteria	Excellent (5 marks)	Good (4 marks)	Satisfactory (3 marks)	Needs Improvement (2 marks)
Understanding of Cell Organelles	Clearly explains the function with confidence	Explains the function with minor errors	Partially explains with some errors	Struggles to explain

Expression & Dialogue Delivery	Speaks clearly and expressively	Speaks clearly with minor hesitation	Needs some prompting	Lacks clarity and confidence
Creativity & Enthusiasm	Uses gestures, props, or expressions effectively	Uses some expressions and gestures	Minimal expressions or engagement	Lacks enthusiasm
Teamwork & Coordination	Excellent coordination with other actors	Good coordination with minor gaps	Some lack of coordination	Disorganized or unprepared
Overall Presentation	Engaging and informative	Interesting but could be improved	Needs more clarity and enthusiasm	Lacks engagement

Activity-2: Experiential Learning Activities:

a) Electrolysis of Water (Hands-on Experiment)

Objective: To observe the chemical effect of electric current in water.

Materials Needed: Beaker, water, salt, two graphite electrodes, battery, wires, test tubes.

Procedure:

1. Fill a beaker with saltwater and insert two graphite electrodes.
2. Connect the electrodes to a battery using wires.
3. Place inverted test tubes over the electrodes to collect gases.
4. Observe bubbles forming at both electrodes - oxygen at the positive electrode and hydrogen at the negative electrode.

Learning Outcome: Students understand how electricity breaks down water molecules into hydrogen and oxygen.

b) Electroplating a metal key/ iron nail

Objective: To demonstrate how electric current deposits metal on an object.

Materials Needed: Copper sulphate solution, copper plate, iron nail/metal key, battery, wires.

Procedure:

1. Fill a beaker with copper sulphate solution.
2. Connect a copper plate to the positive terminal and an iron nail (or metal key) to the negative terminal of a battery.
3. Submerge both in the solution and allow the current to pass for 10-15 minutes.
4. Observe the iron nail getting coated with copper.

Learning Outcome: Students understand the concept of electroplating and its real-world applications (e.g., jewellery making, corrosion protection)

Rubrics for Experiential Learning

Criteria	Excellent (5 marks)	Good (4 marks)	Satisfactory (3 marks)	Needs Improvement (2 marks)
Concept Understanding	Clearly explains the concept with correct observations and reasoning.	Explains well but with minor errors.	Partial understanding with some misconceptions.	Struggles to explain observations.
Hands-on Participation	Actively engages and confidently performs the experiment.	Participates well but needs some guidance.	Requires help to complete the experiment.	Minimal involvement or hesitation.
Observations & Recording	Accurately notes observations and draws conclusions.	Records observations with minor errors.	Basic observations recorded but conclusions are unclear.	Observations are incomplete or incorrect.
Collaboration & Teamwork	Works well with peers, shares ideas, and discusses effectively.	Collaborates well with minor gaps.	Contributes but needs more engagement.	Minimal contribution or difficulty working in a group.

Activity-3: Debate-Chapter Synthetic Fibres and Plastics

Topics are:

1. Plastics – Innovation or an environmental threat?
2. Synthetic fibres versus natural fibres: Which is better?
3. Is the fashion industry 's use of synthetic fibres sustainable?

Learning Outcomes for the Debate :

By participating in this debate, students will:

1. Understand Scientific Concepts -Gain a deeper understanding of synthetic fibers, plastics, their properties, uses, and environmental impact.
2. Develop Critical Thinking Skills - Analyze both the advantages and disadvantages of synthetic materials and form logical arguments.
3. Enhance Communication Skills -Improve public speaking, articulation, and confidence in presenting ideas.
4. Encourage Research and Awareness -Learn to gather information from reliable sources and stay informed about environmental issues.
5. Improve Argumentation and Reasoning
6. Foster Problem-Solving Abilities- Explore innovative solutions for plastic pollution, recycling, and sustainable alternatives.
7. Promote Collaborative Learning -Work in teams, listen to diverse perspectives, and engage in respectful discussions.
8. Develop Decision-Making Skills
9. Connect Science to Daily Life-Recognize the impact of synthetic materials in everyday life and explore sustainable alternatives.

Rubrics for Debate on Synthetic Fibres and Plastics

Criteria	Excellent (5 marks)	Good (4 marks)	Satisfactory (3 marks)	Needs Improvement (2 marks)
Understanding of Topic	Explains topic clearly with good examples	Explains well but with minor mistakes	Basic explanation with few details	Struggles to explain the topic
Strength of Arguments	Presents strong and logical points	Good points with some gaps	Arguments need more clarity	Weak or unclear arguments
Response to Opponents	Counters opponents' points effectively	Counters well but could be stronger	Tries to counter but lacks clarity	Does not respond well to opponents
Speaking Skills	Speaks clearly and confidently	Mostly clear but some hesitation	Needs more confidence and clarity	Difficult to understand or too hesitant
Teamwork	Works well with team members	Good teamwork with minor issues	Some difficulty in teamwork	Poor coordination with team

Use of Examples	Uses strong and relevant examples	Gives examples but not very strong	Few or weak examples	No relevant examples used
Engagement & Persuasion	Keeps the audience interested and convinced	Engaging but could be more persuasive	Somewhat engaging but needs more effort	Fails to engage or convince others

ROADMAP TEMPLATE (2025-26)

Class- VIII

Subject – Sanskrit

1. विषय -संस्कृत

2. उद्देश्याः-

- भाषाकौशलानां विकासः भविष्यति।
- शब्दज्ञाने वृद्धिः भविष्यति।
- संस्कृतभाषया कथितान् निर्देशान् श्रुत्वा पठित्वा च तदनुकूलं व्यवहारं कर्तुं समर्थाः भवेयुः।
- संस्कृतभाषया लघुवाक्यानि वदेयुः।
- पाठ्य -पुस्तके दत्तान् श्लोकान् पठित्वा भावं ग्रहितुम् समर्थाः भवेयुः।
- श्लोकानां सस्वरवाचने समर्थाः भवेयुः।
- संस्कृतभाषया सरलपत्राणि लघून् अनुच्छेदान् च लेखितुम् समर्थाः भवेयुः।
- संस्कृतभाषया प्रयुक्तान् शब्दान् अभिज्ञातुं समर्थाः भवेयुः।
- नैतिक-सामाजिकमूल्यानां विकासः भविष्यति।
- संस्कृतभाषया ज्ञानं प्राप्स्यन्ति।

3. मासिक पाठ्यक्रम

1. अध्याय संख्या	अध्याय का नाम	मास
पाठ 1	सुवचनानि तिविधिः- श्लोकोच्चारणम् (अर्थसहितम्)	मार्च
पाठ2	वसुधैव कुटुम्बकम् तिविधिः- कथावाचनम्	अप्रैल
पाठ 3	अहम् नदी अस्मि गतिविधिः- परिजनाकार्यम्	अप्रैल
पाठ 4	क्षमस्व महर्षेः क्षमस्व	मई
पाठ 5	दिव्या गीर्वाणभारती	जुलाई

	गतिविधि:- संस्कृतप्रश्नोत्तरी	
पाठ 6	मधुराणि वचनानि	जुलाई
पाठ 7	सफलं तस्य जीवितम्	अगस्त
पाठ 8	क्रोधेन कार्यं न सिध्यति	अगस्त
पाठ 9	अविश्वस्ते न विश्वसेत्	अक्टूबर
पाठ 10	गुणाः पूजास्थानं गुणिषु	नवंबर
पाठ 11	हितं मनोहारि च दुर्लभम् (केवलम् आन्तरिकमूल्याङ्कनाय) गतिविधि:- श्लोकोच्चारणम्	दिसम्बर
पाठ 12	स्वाध्यायात् मा प्रमद (केवलम् आन्तरिकमूल्याङ्कनाय) गतिविधि:- सूक्तिलेखनम्	दिसम्बर

4. व्याकरणम्

1	स्वर संधि- दीर्घ, गुण -	मार्च , अप्रैल
2	वर्णमाला- वर्णविच्छेदः, वर्णसंयोजनञ्च	
3	शब्दरूप राम, लता, फल, नदी	मई -जुलाई
4	धातुरूप-पठ, गम्, दृश्, स्था, स्मृ, भू आत्मनेपद- सेव्, लभ् (लट् लकारे)	मई -जुलाई
5		
6	शब्दरूप- राम, लता, फल, नदी, किम्, तत्, एतत् (त्रिषु लिङ्गेषु)	अगस्त
7	संख्या (1-50)	मई
8.	कारक एवं उपपद -विभक्तिः - द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी	मई -जुलाई
	प्रत्यय- तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्	मई -जुलाई
	धातुरूप - सेव, लभ्, रुच, शुभ (लट् एवं लृट् लकारे) उपसर्गाः	जुलाई

9.	स्वर संधि -वृधि, यण, व्यंजनसन्धि:- अनुस्वारः	अक्तूबर- नवम्बर
10.		
11.	शब्दरूप- मुनि , साधु , किम्, एतत्, तत्, अस्मद्, युष्मद् भवत्	अक्तूबर- नवम्बर
12.		
13.	संख्या -(51-100)	अक्तूबर- नवम्बर
14.	अव्यया- पुरा, ऋते, विना, नाम, एव, नीचै , उच्चै, अधुना, श्व, ह्य	
15.	कारक एवं उपपद -विभक्ति: - पञ्चमी, षष्ठी, सप्तमी	दिसंबर
16.	धातुरूप - अस्, वद्, कृ पा, लिख्, नम् (पञ्चसु लकारेषु) आत्मनेपद- रुच्, शुभ् (लट् लकारे)	अक्तूबर- नवम्बर
	प्रत्यय -क्त्वा, तुमुन्, ल्यप् अव्ययाः	अक्तूबर- नवम्बर
	*चित्रवर्णनम् , अनुच्छेदलेखनम्, पत्रलेखनम्, संवादपूर्तिः, कथापूर्तिः च पूर्णसत्रे चलिष्यति।	दिसंबर

5. मूल्याङ्कनम् एवं अंक भारः

क्रम संख्या	परीक्षा नाम	मूल्याङ्कनम् मास	मूल्याङ्कनम् विधि	अंक भारः
1	सामयिक परीक्षा - 1	मई	लिखित परीक्षा	40
2	सामयिक परीक्षा- 2	जुलाई /अगस्त	लिखित परीक्षा	40
3	अर्धवार्षिक परीक्षा	सितम्बर	लिखित परीक्षा	80
4	सामयिक परीक्षा - 3	अक्तूबर- नवम्बर	लिखित परीक्षा	40
5	सामयिक परीक्षा 4 (PAT)	दिसंबर	लिखित परीक्षा	80
6	वार्षिक परीक्षा	फ़रवरी /मार्च	लिखित परीक्षा	80

विशेष :- लिखितपरीक्षायां १, २, ३, ४, ५ अङ्क भारस्य प्रश्ना भविष्यन्ति

6. आन्तरिक मूल्याङ्कनाय अङ्क भार योजना:

प्रिन्सिपल असैसमैन्ट टेस्ट)	मूल्याङ्कनम् विधि	मूल्याङ्कनम् विधि	अंक भार:
1	सामयिक परीक्षा	लिखित परीक्षा	5
2	बहुविध मूल्याङ्कनम्	विभिन्न क्षमता : निर्धारणाय बहुविध मूल्याङ्कनम्	5
3	विषय संवर्धन गति विधि	विभिन्न-गति विधिभिः मूल्याङ्कनम्	6
4	निवेश सूचिका	उत्तरपुस्तिका/अभ्यास – कार्यपत्रक (अन्त : विषयक – परियोजना	5

7. भाषा-संवर्धनाय गतिविधयः/ मूल्यांकनम् च

गतिविधयः	मूल्यांकनबिन्दवः	सततविकासस्य लक्ष्याः
लेखन-कौशलम्	विषय-सम्बद्धता, शुद्धता, सुलेखः, प्रस्तुतीकरणम्, समयबद्धता	लक्ष्य-4 गुणवत्तापूर्णशिक्षा
वाचन-कौशलम्	उच्चारणम्, शुद्धता, आरोहावरोह-गतियति-प्रयोगः	लक्ष्य-14 जलमेव जीवनम्
श्रवण-कौशलम्	समयबद्धता, प्रस्तुतीकरणम्	लक्ष्य-10 असमानतायाः अभावः
पठन-कौशलम्	उच्चारणशुद्धता, प्रस्तुतीकरणम्	लक्ष्य-3 स्वास्थ्यरक्षणं समुचितजीवनस्तरं च

8. प्रत्येक पाठेन सह कार्य पत्रक (CRAB)

9. सामयिकपरीक्षा- कृते पाठ्यक्रम विभाजनम्

सामयिकपरीक्षा-1 (मई)

पाठाः-1, 2

स्वर संधि- दीर्घ, गुण, वृद्धि, यण्

शब्दरूप -राम, लता, फल, नदी

धातुरूप- पठ, गम्, दृश्, स्था, स्मृ, भू,

आत्मनेपद- सेव्, लभ् (लट् लकारे)

प्रत्यय- तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्

सामयिकपरीक्षा-2 (जुलाई)

पाठा:- 3, 4, 5

शब्दरूप राम, लता, फल, नदी, साधु, किम्, एतत्, तत् अस्मद्, युष्मद्
धातुरूप - अस्, वद्, कृ पा, लिख्, नम्
आत्मनेपद- रुच्, शुभ् (लट् लकारे)
संख्या (1-50)
कारक एवं उपपदविभक्ति -
अव्ययाः

अर्धवार्षिक परीक्षा (सितम्बर)

सामयिकपरीक्षा- 3

पाठा:- 6, 7

सन्धि:- वृद्धि, यण्, अनुस्वार
धातुरूप- अस्, वद्, कृ पा, लिख्, नम्
आत्मनेपद- सेव्, लभ्, रुच्, शुभ्

प्रत्यय- तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्

शब्दरूपम् -मुनि, मति, साधु, तत्, एतत्, किम्
, अस्मद्, युष्मद्, भवत्
संख्या (51-100)
कारक एवं उपपदविभक्ति

उपसर्गाः

सामयिकपरीक्षा (प्रिन्सिपल असैसमैन्ट टेस्ट) -4 (दिसंबर)

10. संपूर्ण पाठ्यक्रम

सुरभि पाठा:- 1 -10

व्याकरणम्

अपठित गद्यांशः

रचनात्मक कार्यम्-

पत्रलेखनम्, चित्रवर्णनम्, अनुच्छेदलेखनम् संवादपूर्तिः, कथापूर्तिः

संधि- दीर्घ, गुण, वृद्धि, यण्, अनुस्वार

शब्दरूप -राम, लता, फल, नदी, साधु, अस्मद्, युष्मद्, भवत्, किम्, तत्, एतत्

धातुरूप-पठ, गम्, दृश्, स्था, स्म, भू, अस्, वद्, कृ पा, लिख्, नम् (पञ्चसु लकारेषु)

आत्मनेपद- सेव्, लभ्, रुच्, शुभ् (लट् लकारे)

प्रत्यय- तुमुन्, क्त्वा, ल्यप्

संख्या (1-100)

कारक एवं उपपदविभक्ति – द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी, पंचमी, षष्ठी, सप्तमी

अव्ययाः, उपसर्गाः, अशुद्धिशोधनम्

पठितगद्यांशः, पठितपद्यांशः, पठितनाट्यांशः, श्लोकान्वयः, श्लोकभावार्थः, कथापूर्तिः, प्रश्ननिर्माणम्,

शब्दार्थचयनम्

वार्षिक परीक्षा एवं संपूर्ण पाठ्यक्रम

11. निर्धारित पुस्तकम् – 'सुरभिः' तृतीयो भागः

ROADMAP - CLASS VIII

Subject: Social Science

Objectives:

To enable the learners to:

*Recognize the importance of the issues included in the textbook and relate those to their daily life.

*Learn the need of conservation of resources and the concept of sustainable development.

* Comprehend the relation between resources and development.

* Gain Knowledge about the different sources of information of modern period and reflect on them.

* Have an idea of the various historical developments that took place in the Modern period of Indian history.

*Explain the process of the establishment of colonial rule in India and its impact.

*Appreciate the contribution of various social reformers, struggle for freedom by nationalist leaders and the people of India as a whole.

*Realize the social, political and economic developments after independence.

*Appreciate the ideals of democracy and the importance of the rules and laws included in the Constitution of India.

*Explain the process of functioning of different institutions of the government and their interdependence on each other.

*Realize the need for social justice and equality for marginalized and minority groups.

*Form their own opinion about different issues included in the textbook.

*Develop map skills to identify and locate the various regions/ states in India and different countries in the world.

*Imbibe social and constitutional values like democratic way of life, secularism, social justice and humanitarianism, dignity of labor and scientific attitude.

Month wise division of syllabus along with Learning Objectives

Lesson No./Topic	Name of the lesson	Month
1(Geography) Learning Outcomes	Resources: Utilization and Development The students will be able to: *analyze uneven distribution of natural and human-made resources on the earth. *understand the need of conservation of resources and the concept of sustainable development.	March
8(History) Learning Outcomes	The Modern Period The students will be able to: *Distinguish the 'modern' period from the 'medieval' and the 'ancient' periods through the various sources of information.	
16(Civics) Learning Outcomes	Our Constitution The students will be able to: *analyses the significant developments in the process of nation building. *appreciate the ideals of democracy and the importance of the rules and laws included in the Constitution of India.	
17(Civics)	Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles of State Policy	

Learning Outcomes	<p>The students will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> *interpret social and political issues in one's own region with reference to the Constitution of India. *illustrate the Fundamental Rights and the Fundamental Duties with appropriate examples. *apply the knowledge of the Fundamental Rights to find out about their violation, protection and promotion in a given situation (e.g. Child Rights). 	<p>April</p>
2(Geography) Learning Outcomes	<p>Natural Resources: Land, Soil and Water</p> <p>The students will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> *justify judicious use of natural resources such as water, soil, forest, etc. to maintain developments in all areas. 	
9(History) Learning Outcomes	<p>Establishment of Company Rule in India</p> <p>The students will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> *explain how the English East India Company became the most dominant power. *analyze the process of the establishment of colonial rule in India and its impact. 	
10(History) Learning Outcomes	<p>Colonialism: Rural and Tribal Societies</p> <p>The students will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> *explain the differences in the impact of colonial agrarian policies in different regions of the country like the 'indigo rebellion'. 	

	*describe the policies of the colonial administration towards the tribal communities.	
3(Geography) Learning Outcomes	Natural Resources: Vegetation and Wildlife The students will be able to: *evaluate the measures taken by the Government to conserve and protect wildlife and Vegetation.	May
4(Geography) Learning Outcomes	Mineral and Energy Resources The students will be able to: *locate distribution of important minerals e.g. coal and mineral oil on the world map. *mention the economic importance of the most precious minerals	
11(History) Learning Outcomes	The First War of Independence:1857 The students will be able to: *explain the origin, nature and spread of the revolt of 1857. *highlight the causes and consequences of the revolt.	
5(Geography) Learning Outcomes	Agriculture The students will be able to: *describemajor crops, types of farming and agricultural practices in her/his own area/state. *analyse the factors due to which some countries are known for production of major	July

	<p>crops, e.g., wheat, rice, cotton, jute, etc., and locates these countries on the world map.</p> <p>*draw interrelationship between types of farming and development in different regions of the world.</p>	
<p>12(History)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Impact of British Rule on India</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*analyse the issues related to caste, women, widow remarriage, child marriage, social reforms and the laws and policies of colonial administration towards these issues..</p>	
<p>13(History)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Colonialism and Urban Changes</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*describe the decline of pre-existing urban centers and handicraft industries and the development of new urban centers and industries in India during the colonial period</p>	
<p>18(Civics)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>The Union Government: The Legislature</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*differentiate between State government and Union government</p> <p>*describe the process of election to the Lok Sabha.</p> <p>*locate one's own constituency on parliamentary constituency map of State/UT and names local MP.</p>	
<p>6(Geography)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Manufacturing Industries</p> <p>The students will be able to:</p>	<p>August</p>

	<p>*classify different types of industries based on raw materials, size and ownership.</p>	
<p>14(History)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>The Nationalist Movement (1870-1947)</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*outline the course of the Indian national movement from the 1870s till Independence</p>	
<p>19(Civics)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>The Union Government: The Executive</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*mention the powers and functions of President of India.</p> <p>*describe the process of making a law. (e.g., RTI Act, RTE Act)</p>	
<p>7(Geography)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Human Resources</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*draw bar diagram to show population of different countries/India/states.</p> <p>*highlight the value of Human resources and their development.</p>	October
<p>15(History)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>India Marches Ahead</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*outline major developments that occurred during the modern period in the field of arts.</p> <p>*analyse the significant developments in the process of nation building.</p>	

<p>20(Civics)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>The Union Government: The Judiciary</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*explain the functioning of the judicial system in India by citing some landmark cases.</p> <p>*demonstrate how to file a First Information Report (FIR).</p>	
<p>21(Civics)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Social Justice and the Marginalized</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*analyze the causes and consequences of marginalization faced by disadvantaged sections of one's own region.</p>	November
<p>22(Civics)</p> <p>Learning Outcomes</p>	<p>Safeguarding the Marginalized</p> <p>The students will be able to:</p> <p>*identify the role of Government in providing public facilities such as water, sanitation, road, electricity etc., and recognizes their availability.</p>	December

Methods of Teaching

EXPERIENTIAL LEARNING

Chapter-3 (Natural Resources:Vegetation and Wildlife)

*Real-life case studies of conservation efforts or environmental issues to encourage critical thinking and problem-solving.

*Plantation Drives: Organize tree-planting activities to teach students about the importance of vegetation and involve them in conservation efforts.

FLIPPED CLASSROOM

Video Lectures: Video lectures on the establishment of Company Rule in India, covering key events, figures, and consequences.

Role-Playing: Assign students roles of historical figures, such as Robert Clive or Warren Hastings, to reenact key events.

2. Reading Assignments: Assign relevant

Scheme of assessment & weightage:

Sr. No.	Assessment Cycle	Month of Assessment	Mode of Assessment	Weightage
1	PT1	May	Pen paper Test	40
2	PT2	July/August	Pen paper Test	40
3	Half Yearly	September	Pen paper Test	80
4	PT3	October/November	Pen paper Test	40
5	PT4 (PAT)	January	Pen paper Test	80
6	Final	February/March	Pen paper Test	80

Note: Paper pen tests will consist of VSA, SA, LA, Case Based, LOTs, HOTs questions of 1,2 3 ,4& 5 marks weightage

Syllabus for periodic tests

- Periodic –I (May)

Lesson No.	Name of the Lesson
Geography	
1	Resources: Utilization and Development
2	Natural Resources: Land, Soil and Water
History	
8	The Modern Period
Civics	
16	Our Constitution
17	Fundamental Rights, Fundamental Duties & Directive Principles of State Policy

Periodic –

2(July/August)

Lesson No.	Name of the Lesson
Geography	
3	Natural Resources: Vegetation and Wildlife
History	
9	Establishment of Company Rule in India
10	Colonialism: Rural and Tribal Societies
Civics	
18	The Union Government: The Legislature

Half Yearly (September)

Lesson No.	Name of the Lesson
Geography	
1	Resources: Utilization and Development
2	Natural Resources: Land, Soil and Water
3	Natural Resources: Vegetation and Wildlife
History	
8	The Modern Period
10	Colonialism: Rural and Tribal Societies
11	The First War of Independence-1857
Civics	
16	Our Constitution
17	Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles of State Policy
18	The Union Government: The Legislature

Periodic -III (October/November)

Lesson No.	Name of Lesson
Geography	
6	Manufacturing Industries

History	
13	Colonialism and Urban Change
14	The Nationalist Movement (1870-1947)
Civics	
19	The Union Government: The Executive
22	Safeguarding the Marginalized

Syllabus - Periodic Test 4 (PAT) and Final Exams

Lesson No./Topic	Name of the lesson
(Geography)	
1	Resources: Utilization and Development
2	Natural Resources: Land, Soil and Water
3	Natural Resources: Vegetation and Wildlife
7	Human Resources
(History)	
8	The Modern Period
10	Colonialism: Rural and Tribal Societies
11	The First War of Independence-1857
14	The Nationalist Movement (1870-1947)
15	India Marches Ahead
(Civics)	
16	Our Constitution
17	

18	Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles of State Policy
19	The Union Government: The Legislature
20	The Union Government: The Executive The Union Government: The Judiciary

Internal Assessment Break-up:

Sr. No	Type of Assessment	Mode of Assessment	Weightage
1	Periodic Test	Pen paper Tests	5
2	Multiple Assessment	Assessment through different modes to assess various competencies	5
3	Enrichment Activity	Assessment through different activities	5
4	Portfolio	Journals/Notebook/Assignments/Worksheets/Trans- -Disciplinary Project	5

CRAB Worksheets per chapter will be assigned.

Prescribed books:

We and Our World

(D.A.V CMC New Delhi Publications)